

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. paštas post@socmin.lt

Į

2022-04- Nr. (1.19-2022-113)2-
2022-03-28 Nr. (16.2Mr-34)STAP-240

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO NR. 22-4634
DERINIMO**

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 27 d. nutarimo Nr. 405 „Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu Nr. 22-4634 (toliau – Nuostatai), teikia žemiau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus jo tobulinimui:

1. Tikslinti Nuostatų projekto 4.2 punkto formuluotę, ją suderinant ir su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 4 punktu, ir po žodžio „vaikui“ įrašyti žodžių junginį „parinkimo“, po žodžio „skyrimo“ žodžių junginį „vykdant globos priežiūrą“.

2. Siekiant Nuostatų normų dermės su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 18 punktu, papildyti Nuostatų projektą nauju 4.2 punktu, jį išdėstant sekančiai:

„4.2 siekiant užtikrinti, kad parinkta vaiko globos vieta būtų vienintelė vaiko globos (rūpybos) vieta, kuri būtų kaip įmanoma arčiau vaiko gyvenamosios vietos ir gali būti keičiama tik tuo atveju, jeigu tai atitinka geriausius vaiko interesus.“

Esamus Nuostatų 4.2 –93 punktus atitinkamai laikant 4.3 – 94 punktais.

3. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnio 2 dalį budintis globotojas turi atitikti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse globėjui (rūpintojui) keliamus reikalavimus, būti išklauses globėjų ir tėvių mokymus ir budinčių globotojų konsultavimo kursus, siūlytina papildyti Nuostatų I skyrių, nurodant, kad nuostatos, susijusios su vaiko globėju (rūpintoju), taikomos ir budinčiam globotojui arba žodžių junginiu „budintis globotojas“ („budinčiu globotoju“, „budinčiais globotojais“) papildyti Nuostatų 6, 7.2, 8, 9, 9.3, 13.1 – 13.8, 15.2–15.4, 17, 18, 20, 21, 22.1-22.4, 22.6-22.10, 24.2, 27-29, 45, 47, 49, 55, 69.18, 77, 78.2, 79, 80, 81 ir su jais susijusius punktus, pagal poreikį juos papildant nuostatomis ir apie budinčio globotojo vykdomą vaikų priežiūrą (pavyzdžiui, 38,46 ir kiti punktai).

4. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir vaiko interesų pirmumo principo įgyvendinimo, siūlytina svarstyti tikslingumą papildyti Nuostatų 13.5 papunktį, po žodžio „dalyviu“ įrašant žodžių junginį „bei jo sutuoktinio ar kartu gyvenančio santuokos neregistravusio asmens ir kitų kartu gyvenančių vyresnių kaip šešiolikos metų asmenų“.

5. Įvertinant, kad sprendimas dėl pradinio vertinimo (jo kopija) turi būti pateiktas asmeniui (Nuostatų 15 punktas) ir globos centrui, siūlytina svarstyti tikslingumą papildyti Nuostatų 14 punktą, nustatant kaip įforminamas sprendimas.

6. Įvertinant aplinkybę, kad budintis globotojas be tėvų likusius vaikus prižiūri (vykdo veiklą) pagal individualios veiklos pažymėjimą bei pagal su globos centru sudarytą tarpusavio

bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį, yra apmokytas ir už savo veiklą gaunantis atlygį (profesionalus globėjas), manytina, kad Nuostatų 22.5 papunktyje nustatyti pageidavimai dėl budinčio globotojo prižiūrime vaiko tėvų sveikatos sutrikimų, priklausomybių, vaiko socialinės kilmės, biologinių tėvų gyvenimo būdo, neturėtų būti taikomi budintiems globotojams, o aplinkybės susijusios su vaiko tėvų socialine padėtimi, sveikatos būkle, priklausomybėmis ir kt. neturėtų turėti įtakos prižiūrime vaikų pasirinkimui.

7. Siūlytina svarstyti tikslingumą papildyti Nuostatų 24.4 papunktį, nurodant kokius veiksmus turi atlikti Tarybos teritorinis skyrius, gavęs Globos centro siūlymą keisti globėją.

8. Siekiant Nuostatų normų dėstymo nuoseklumo, siūlytina tobulinti II skyriaus normų dėstymo eiliškumą, Nuostatų 26-29 punktus dėstant 25-28 punkte, 25 punkto nuostatas dėstant 29 punkte.

9. Siūlytina įvertinti Nuostatų 33 punkto normų (dalyje dėl globojamo vaiko tėvų duomenų perdavimo globėjui apimčių) atitiktį 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), taip pat tokių duomenų teikimo apimčių santykio su keliamais tokių duomenų perdavimo tikslais.

Ta pati pastaba dėl tėvų asmens duomenų imties pateikimo globėjams taikytina ir Nuostatų 36.3 papunkčiui.

10. Tikslinti Nuostatų 34 punkto formuluotę, vietoj žodžių junginio „Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43 straipsnio nustatyta tvarka laikinai apgyvendinęs vaiką“ įrašant „nustatęs vaiką, kuriam reikalinga globa“, taip suderinant Nuostatų normas su Civilinio kodekso 3.250 straipsnio 3 dalies nuostatomis.

Paminėtina, kad pagal Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43 straipsnio nuostatas vaiko laikinas apgyvendinimas ne visais atvejais reiškia vaiko globos nustatymo poreikį ar poreikį kreiptis į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš atstovų pagal įstatymą išdavimo. Gali būti atveju, kai pagal aukščiau paminėto įstatymo 36 straipsnio 4 dalį Tarybos teritorinis skyrius nustato būtinybę dėl kylančio realaus ir tiesioginio pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei, skubiai paimti vaiką iš jam nesaugios aplinkos ir turi imtis veiksmų dėl vaiko perdavimo tėvams (ar vienam iš tėvų) ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, tačiau dėl objektyvių priežasčių nedelsiant to padaryti negali ir turi laikinai apgyvendinti vaiką įstatymo 43 straipsnio nustatyta tvarka (kol atvyks tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą, kt. atvejais).

11. Svarstyti tikslingumą papildyti ir patikslinti Nuostatų 34 punkto formuluotę, nustatant terminą, per kurį Tarybos teritorinis skyrius turėtų atlikti 34.1-34.2 papunkčiuose nurodytus veiksmus.

12. Papildyti Nuostatų III skyriaus Antrąjį skirsnį, nustatant subjektą, kuris tvirtina Nuostatų 36 punkte paminėto nurodymo formą.

13. Siekiant Nuostatų 23 punkto ir 36.5 papunkčio normų tarpusavio dermės ir teisinio reguliavimo aiškumo, įvertinant tai, kad esant tik teigiamam pradiniui įvertinimui vaiko laikinuoju globėju (rūpintoju) gali būti paskirti tik vaiko giminaičiai ir kiti su vaiku emociniais ryšiais susiję asmenys, siūlytina tikslinti Nuostatų 36.5 papunkčio formuluotę, po žodžio „asmuo“ įrašant „kuris yra vaiko giminaitis ar susijęs su vaiku emociniais ryšiais“.

14. Tobulinti Nuostatų 37.1 papunkčio formuluotę, vietoj žodžių junginio „siekia išsiaiškinti“ įrašant „išsiaiškina“, taip pat nustatant terminą, per kurį savivaldybės administracija turi išsiaiškinti galimybes nustatyti vaiko globą (rūpybą) pagal Civilinio kodekso 3.264 straipsnio 5 dalyje nustatytus

prioritetus bei po žodžių „pirmenybės suteikimo eile“ įrašant žodžius „ir Civilinio kodekso 3.249 straipsnio 1 dalies 5 punkte bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 18 punkte nustatyto vaiko aplinkos ir globos (rūpybos) vietos pastovumo principo“.

15. Tikslinti Nuostatų 37 punkto formuluotę, po žodžio „nurodytą“ įrašant „nurodymą ir“.

16 Nuostatų 38 punkte nustatyta, kad globos centras ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo savivaldybės administracijos kreipimosi dienos SPIS patikrina informaciją apie asmenis, pasirengusius globoti (rūpinti) be tėvų globos likusį vaiką ir *parinkęs* geriausiai vaiko interesus atitinkantį fizinį asmenį, budintį globotoją ar šeimyną, raštu *pateikia savivaldybės administracijos direktoriui rekomendaciją* dėl globėjo (rūpintojo) paskyrimo. Tačiau kituose Nuostatų punktuose reglamentuoti globėjo parinkimo vaikui veiksmai ir jų atlikimo terminai, kurie trunka ilgiau nei cituotoje normoje nustatytas terminas. Todėl lieka neaišku kiek laiko trunka globėjo parinkimo vaikui procesas, kaip per 1 darbo dieną gali būti atlikti visi globėjo parinkimo proceso veiksmai ir pateikta rekomendacija.

17. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, siūlytina tobulinti Nuostatų 38 punkto formuluotę, po žodžių „jei atsisakė globoti (rūpinti) vaiką, atsisakymo priežastys))“ įrašant „ir atlieka Nuostatų 44-49, 51 punktuose nustatytus globėjo (rūpintojo) ar budinčio globotojo parinkimo vaikui veiksmus.“

18. Tikslinti Nuostatų 46 punkto formuluotę, po žodžių „Išvada parengta“ įrašant „Išvados duomenys suvesti į SPIS“.

19. Suvienodinti Nuostatų 49 ir 50 punktuose nustatytus terminus, per kuriuos turi būti organizuojamas susitikimas su parinktu globėju.

20. Tobulinti Nuostatų 51 punkto formuluotę, suderinant jos turinį su Civilinio kodekso 3.249 straipsnio 2 dalies, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 4 punkto nuostatomis, užtikrinant vaiko dalyvavimą globėjo parinkimo procese, papildant ją nuostatomis dėl pareigos supažindinti vaiką su potencialiais (atrinktais) globėjais (rūpintojais) ir detalizuojant Nuostatų 44.4 papunkčio nuostatos įgyvendinimą.

21. Įvertinti Nuostatų 37-54 punktuose nurodytų veiksmų atlikimo terminų atitikimą Civilinio kodekso 3.262 straipsnio 1 dalies nuostatomis, pagal kurias savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimas dėl vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo turi būti priimtas per tris darbo dienas nuo valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos nurodymo įregistravimo dienos.

22. Siūlytina Nuostatų 56 –62 punktus dėstyti Nuostatų III skyriaus Antrajame skirsnyje, nes juose reglamentuojamas globėjo parinkimo procesas.

23. Tobulinti Nuostatų 64 punkto formuluotę, suderinant ją su Civilinio kodekso 3.264 straipsnio nuostatomis ir vietoj žodžio „įsakymas“ įrašyti žodį „sprendimas“. Ta pati pastaba taikytina ir Nuostatų 69.1, 74 punktams.

24. Papildyti Nuostatų 64 punktą, nustatant, jog savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimo dėl globos vaikui nustatymo ir vaiko globėjo (rūpintojo) paskyrimo kopija turi būti pateikta ir vaiko tėvams (vieninteliui iš tėvų).

25. Nuostatų 66 punktą suderinti su Civilinio proceso kodekso 496¹ – 501, 504 straipsnių nuostatomis, nes teismas negali priimti sprendimo dėl vaiko nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo kai nėra žinomas nuolatinis globėjas (rūpintojas). T.y. teismas, net ir priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią ir savo iniciatyva pradėdamas bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, vaiko globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjimą, pasirengimo nagrinėti bylą stadijoje kreipiasi į Tarnybą dėl globėjo (rūpintojo) kandidatūros pateikimo.

26. Nuostatų 69.24.4 papunkčio antrą pastraipą laikyti Nuostatų 70 punktu, esamus Nuostatų 70 - 93 punktus atitinkamai laikant 71-94 punktais.

27. Siūlytina įvertinti, ar nuolatinio globėjo (rūpintojo) pareigos, nustatytos Nuostatų 70 punkte, susijusios su informavimu apie vaiko globos (rūpybos) vietos pasikeitimą neturėtų būti taikomos ir laikinosios globos (rūpybos) atveju ir, esant poreikiui, atitinkamai keisti Nuostatų 70 punkto formuluotę.

28. Papildyti Nuostatų 77.1.1 papunktį, po žodžių junginio „santykius su globėju (rūpintoju)“ įrašant „santykius su tėvais ar artimaisiais giminaičiais, kitais giminaičiais ir asmenimis, su kuriais jį sieja emociniai ryšiai“.

29. Manytina, kad siekiant įvertinti kaip vykdomos vaiko globėjo (rūpintojo) pareigos, turi būti vertinami visi aspektai, susiję jo pareigų, nustatytų Civilinio kodekso 3.271 straipsnio 1 dalyje, vykdymu, todėl siūlytina papildyti Nuostatų 77.1.3 papunktį, jį išdėstant sekančiai:

„77.1.3. įvertinama, kaip globėjas (rūpintojas) rūpinasi vaiko fiziniu ir psichiniu saugumu; jo sveikata ir mokymusi; auklėja vaiką; bendradarbiauja su globos centru, valstybine vaiko teisių apsaugos institucija ir kitomis suinteresuotomis valstybės ir savivaldybių institucijomis; kam naudoja globojamam (rūpinamam) vaikui išlaikyti skirtas lėšas; ar netrukdo (sudaro sąlygas) vaikui bendrauti su tėvais, jei tai nekenkia vaiko interesams; palaiko ryšius su vaiko tėvais, informuoja vaiko tėvus ar artimuosius giminaičius, jeigu jie to pageidauja, apie vaiko vystymąsi, sveikatą, mokymąsi ir kitais svarbiais klausimais; rūpinasi vaiko laisvalaikiu, atsižvelgdamas į jo amžių, sveikatą, išsivystymą ir polinkius; rengia vaiką savarankiškam gyvenimui“.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad neatlikus globėjo (rūpintojo) pareigų, nustatytų Civilinio kodekso 3.271 straipsnio 1 dalyje, vykdymo vertinimo, eliminuojama galimybė nustatyti požymius, kad vaiko globėjas (rūpintojas) galimai netinkamai atlieka savo pareigas ir inicijuoti globos peržiūrą (nuostatų 73.2, 79 punktai).

30. Papildyti Nuostatų 80 punktą, nustatant subjektą, tvirtinantį teikimo dėl laikinojo globėjo (rūpintojo) nušalinimo formą.

31. Papildyti Nuostatų IV skyrių normomis, nustatančiomis savivaldybės administracijos direktoriaus veiksmus (teises ir pareigas), gavus tarnybos teritorinio skyriaus teikimą dėl vaiko laikinojo globėjo (rūpintojo) nušalinimo.

32. Papildyti Nuostatus normomis, nustatančiomis subjektą, tvirtinantį Nuostatų 82.1 – 82.2, 83 punktuose paminėto nurodymo panaikinti laikinąją globą (rūpybą) formą.

33. Siūlytina papildyti Nuostatų 84 punktą, po skaičiaus „83“ įrašant „ir 85“, vietoj žodžio „punkte“ įrašant „punktuose“.

34. Siekiant Nuostatų normų dėstymo nuoseklumo, siūlytina Nuostatų 85 punkto normas dėstyti 84 punkte, o 84 punkto nuostatas – 85 punkte.

35. Papildyti Nuostatų 88 punktą, po žodžių „Civilinio kodekso“ įrašant „3.255 ir“.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė